

RICHTLIJN KLACHTEN GEMEENTELIJKE BOMEN

RICHTLIJN KLACHTEN GEMEENTELIJKE BOMEN

27 april 2022

Datum: 27 april 2022

Opdrachtgever: Gemeente Groningen
edwin.arends@groningen.nl
Edwin Arends
Postbus 30026
9700 RM GRONINGEN

Opgesteld door: Heldergroen advies
harke@heldergroenadvies.nl
carlo@heldergroenadvies.nl
Stedelaan 1
9408 HE ASSEN

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	3
2	ACHTERGROND.....	4
3	SOORTEN KLACHTEN (OVERLAST).....	5
3.1	Bladval	5
3.2	Levende organismen op bomen.....	6
3.3	Vruchten/zaden/bloesem/allergie	7
3.4	Boomziekten.....	8
3.5	Takken over erf grenzen.....	9
3.6	Bomen op erf grenzen	10
3.7	Lichtreductie of schaduwwerking	11
3.8	Gebrek aan uitzicht.....	14
4	SOORTEN KLACHTEN (RISICO)	15
4.1	Afgestorven takken	15
4.2	Afgebroken hout.....	16
4.3	Afgestorven of zieke bomen.....	17
4.4	Scheve bomen	18
4.5	Schade door boomwortels	19
4.6	Klimop in bomen	20
	BIJLAGE A BESLIS-SCHEMA BOOM OVERLAST	0
	BIJLAGE B NATIONALE OMBUDSMAN BOMENWIJZER	0

1 INLEIDING

Bomen leveren een belangrijke bijdrage aan de belevingswaarde van stad, dorpen en het omliggende landschap. Bomen hebben een positieve invloed op de omgeving. Voorbeelden zijn verkoeling, afvangen van fijnstof, groot belang voor de biodiversiteit, stijging van de WOZ-waarde en een lager ziekteverzuim. Daarom hecht de gemeente veel waarde aan de bomen en is in het groenplan Vitamine G de ambitie vastgelegd om de kwaliteit van het huidige groen te behouden en waar mogelijk te versterken.

Het uitgangspunt van de gemeente is om bomen zo lang mogelijk te laten staan. Echter mede door gemaakte keuzes in het verleden kunnen bomen op dit moment op een verkeerde plaats staan en in combinatie met onderhoud voor klachten (en mogelijk overlast) zorgen. Overlast veroorzaakt door groen en specifiek bomen, wordt door een ieder anders ervaren. Soms wordt overlast het hele jaar ervaren, soms maar enkele weken per jaar. Bladval, naaldval, vallend zaad, vrucht of pluizen van bomen en schaduw is een normaal natuurlijk verschijnsel en zal door een ieder in een bepaalde mate moeten worden geaccepteerd. Niet elke vorm leidt tot een bepaalde maatregel aan de boom.

De mate van overlast van groen heeft ook te maken met de mate van waardering van groen. Een boom is voor de één een genot, voor de ander (op die plaats) een ergernis. Mensen zijn zich vaak minder bewust van de positieve aspecten van een boom. Essentieel is om de mensen hierover te informeren waardoor de waardering toeneemt en het draagvlak en begrip wordt vergroot.

In deze richtlijn staat informatie over de soorten overlast die bewoners kunnen ervaren en welke maatregelen de eigenaar van de boom (de gemeente, de particulier of een derde) kan nemen. In deze richtlijn staat genoemd hoe de gemeente, als boomeigenaar, om wil gaan met deze overlast / klachten. Deze richtlijn is daarom zowel voor intern (binnen de gemeente) als voor extern gebruik bedoeld.

Er zijn klachten die vanuit een mogelijke overlast-situatie (zie hoofdstuk 3) en vanuit een mogelijk veiligheidssituatie (zie hoofdstuk 4) worden gedaan. Een overzicht van deze klachten en wie daarbij wat doet is in de vorm van een schema afgebeeld in bijlage A.

Gebruikte bronnen:

- *Bomen en wet: geldend recht voor bomen 7e druk, feb 2022*
- *Beleidsregels APVG Behoud van groen: kap en herplant 2022, besloten door B&W gemeente Groningen op 20-01-2022*
- *Beleidsregels APVG 2021, 04-02-2022 tot heden, besloten door B&W gemeente Groningen op 09-09-2020*
- *Beheerrichtlijn boomwortelproblematiek gemeente Groningen*

2 ACHTERGROND

Bij schade en overlast is het van belang om te weten wie eigenaar van de boom is. De boomeigenaar is verantwoordelijk voor zijn boom en is verplicht om regelmatige controle en eventuele vervolgacties (zoals extra controle, nader onderzoek en onderhoud) te verrichten. Dit heet zorgplicht. Hoe vaak regelmatig is, is niet strikt vastgelegd. Valt een boom om en staat vast dat de eigenaar heeft nagelaten voldoende zorg aan de boom te besteden? Dan is mogelijk sprake van een onrechtmatige daad en is de eigenaar aansprakelijk voor de schade. Dat geldt ook voor overlast, een boomeigenaar mag geen onrechtmatige hinder veroorzaken, als de gemeente geen boomeigenaar is kan de gemeente feitelijk niks doen. Het melden van overlast kan worden gedaan via de website <https://groningen.slimmelden.nl> van de gemeente.

Nadere informatie over beheer van bomen (zoals snoeien, kappen en dergelijke) binnen de gemeente Groningen staat vermeld op de website <https://gemeente.groningen.nl/bomenbeleid> van de gemeente.

3 SOORTEN KLACHTEN (OVERLAST)

3.1 Bladval

Wettelijke kader

“Artikel 5:37 BW stelt dat een eigenaar niet op onrechtmatige wijze (volgens artikel 6:162 BW) hinder mag toebrengen aan eigenaren van andere erven, door het onthouden van licht of lucht of het verspreiden rumoer of stank. Niet elke hinder is echter onrechtmatige hinder. Een redelijke mate van hinder moet geduld worden. Normale bladval, vallend zaad, vrucht of pluizen van bomen en enige mate van schaduw hinder zullen in beginsel geen onrechtmatige hinder zijn. Deze ‘overlast’ dragen, kan van een ieder redelijkerwijze gevergd worden”.

Bladval is een natuurlijk verschijnsel, seizoensgebonden en van tijdelijke aard. Met het vallen van het blad wordt de overgang van de seizoenen gemarkeerd. Het blad op de grond beschermt de beplanting in de winter tegen de vorst en zorgt in de vorm van humus voor extra voeding. Tevens vormt het een overwinteringsplaats voor verschillende dieren.

Bladval kan een rommelig beeld achterlaten, dakgoten en straatkolken verstopen en gladheid veroorzaken. Van al deze natuurlijke verschijnselen mag van iedere terreineigenaar worden verwacht de ‘problemen’ op eigen terrein zelf op te lossen.

Niemand mag onrechtmatige hinder aan een ander toebrengen. Bladval is veelal rechtmatige hinder, dus normale overlast van bladval zal geaccepteerd moeten worden. De gemeente treft seizoensgebonden maatregelen in de vorm van regulier onderhoud van de openbare ruimte. Waar problemen in het kader van veiligheid op rijbanen, fiets- en/of wandelpaden ontstaan zal de gemeente extra maatregelen treffen.

3.2 Levende organismen op bomen

Wettelijke kader

“Artikel 5:37 BW stelt dat een eigenaar niet op onrechtmatige wijze (volgens artikel 6:162 BW) hinder mag toebrengen aan eigenaren van andere erven, door het onthouden van licht of lucht of het verspreiden rumoer of stank. Niet elke hinder is echter onrechtmatige hinder. Een redelijke mate van hinder moet geduld worden. Normale bladval, vallend zaad, vrucht of pluizen van bomen en enige mate van schaduwhinder zullen in beginsel geen onrechtmatige hinder zijn. Deze ‘overlast’ dragen, kan van een ieder redelijkerwijze gevergd worden”.

De meest voorkomende overlastvorm van op houtopstanden levende organismen zijn bladluizen. Bladluizen kunnen in een bepaalde periode een plakkerige substantie (honingdauw) veroorzaken op aanwezige objecten onder de bomen zoals auto's en tuinmeubilair.

Biologische bestrijdingsmiddelen, zoals het uitzetten van lieveheersbeestjes en het toepassen van knoflook- extracten zijn weergevoelig en leveren vaak in beperkte mate resultaat op. De gemeente is daarom terughoudend in het toepassen van deze middelen. Daarnaast zijn hiervoor eenvoudig maatregelen te treffen, zoals het verplaatsen en/of afdekken van objecten.

Normale overlast als gevolg van levende organismen zal geaccepteerd moeten worden. De gemeente volgt met betrekking tot eikenprocessierups (EPR) het provinciale beleid en neemt hiervoor geen extra maatregelen dan vanuit regulier beheer. Als problemen in het kader van veiligheid op rijbanen, wandel- en/of fietspaden ontstaan zal de gemeente maatregelen treffen. Overlast door bijvoorbeeld de eikenprocessierups wordt gemeld bij de afdeling dierplaagbeheersing van de milieudienst gemeente Groningen.

Bel daarvoor 14 050, buiten openingstijden 050 367 1000, of gebruik het contactformulier op de website.

3.3 Vruchten/zaden/bloesem/allergie

Wettelijke kader

“Artikel 5:37 BW stelt dat een eigenaar niet op onrechtmatige wijze (volgens artikel 6:162 BW) hinder mag toebrengen aan eigenaren van andere erven, door het onthouden van licht of lucht of het verspreiden rumoer of stank. Niet elke hinder is echter onrechtmatige hinder. Een redelijke mate van hinder moet geduld worden. Normale bladval, vallend zaad, vrucht of pluizen van bomen en enige mate van schaduw hinder zullen in beginsel geen onrechtmatige hinder zijn. Deze ‘overlast’ dragen, kan van een ieder redelijkerwijze gevergd worden”.

Overlast door vruchten, zaden en bloesem is over het algemeen seizoensgebonden en kortdurend. Oorzakelijk verband tussen allergie en de bron van pollen is lastig aan te tonen en kan vele kilometers van de oorspronkelijke bron overlast veroorzaken. Bomen als eiken, kastanjes en bijvoorbeeld divers sierfruit, laten vruchten vallen en de daardoor ontstane overlast behoren tot een natuurlijk verschijnsel.

Vruchtval, bloesem of zaden kunnen een rommelig beeld achterlaten, dakgoten en straatkolken verstoppen en gladheid veroorzaken. Van al deze natuurlijke verschijnselen mag van iedere terreineigenaar worden verwacht de ‘problemen’ op eigen terrein zelf op te lossen. Waar problemen in het kader van veiligheid op rijbanen, wandel- en/of fietspaden ontstaan zal de gemeente maatregelen treffen (zoals bijvoorbeeld vegen). In andere situaties zal vruchtval, bloesem, zaden of allergieën geen reden zijn om extra maatregelen te treffen.

3.4 Boomziekten

Wettelijke kader Algemene Plaatselijke Verordening Groningen 2021

“Indien zich op een terrein één of meer bomen bevinden die naar oordeel van het college gevaar opleveren van verspreiding van een boomziekte of voor vermeerdering van de ziekteverspreiders, zoals insecten, is de rechthebbende, indien hij daartoe door het college is aangeschreven, verplicht binnen de bij aanschrijving vast te stellen termijn, de houtopstand te vellen en/of conform richtlijnen van de gemeente de geveld houtopstand direct zodanig te behandelen dat verspreiding van de boomziekte wordt voorkomen.”.

Het klimaat verandert. Daardoor zullen de bomen in de stad vaker te maken krijgen met extreme weersomstandigheden zoals storm, wateroverlast en extreme droogte. Ook komen in Nederland steeds vaker uitheemse boomziekten- en plagen voor. Vooral bomen met een verminderde conditie zijn extra kwetsbaar voor aantasting door insecten, bacteriën of virussen. Er wordt de laatste jaren veel onderzoek gedaan naar boomziekten.

Er zijn echter nog geen wetenschappelijke verklaringen over de oorzaken van de toename van het aantal boomziekten. De bekendste boomziekten van dit moment zijn de kastanjabloedingsziekte, essentaksterfte en iepziekte.

Het beleid (<https://gemeente.groningen.nl/bomenbeleid>) van de gemeente Groningen is erop gericht om zoveel mogelijk groen te behouden. Maar als de veiligheid voor de omgeving in het geding is of de verspreiding van de boomziekte moet worden gestopt, is het helaas niet altijd mogelijk om bomen te laten staan.

3.5 Takken over erfgrenzen

Wettelijke kader

“Naast het recht van artikel 5:44 BW om, na aanmaning, zelf takken te snoeien of wortels door te hakken, heeft de eigenaar van een erf ook de mogelijkheid om verwijdering van overhangende takken of doorgeschoten wortels bij de rechter te eisen. Hij hoeft namelijk niet zomaar te accepteren dat er een inbreuk wordt gemaakt op zijn eigendomsrecht. Overhangende takken en doorgeschoten wortels zijn zo’n inbreuk. Voordeel van zo’n procedure is dat de eigenaar van de boom op bevel van de rechter zelf de overhangende takken moet snoeien of de doorgeschoten wortels moet kappen. De buurman loopt dan niet het risico dat hij zelf de boom per ongeluk onherstelbaar zou beschadigen”.

Takken van gemeentelijke bomen hangen soms over de perceelgrenzen van particulieren. Als sprake is van overlast door overhangende takken zal de gemeente samen met de bewoner(s) zoeken naar een oplossing. Er zal een afweging gemaakt worden of inkorten of geheel wegnemen (snoeien) van deze takken een duurzame en boom-technisch verantwoorde oplossing is.

Er is binnen de gemeente Groningen hierover nog geen specifiek beleid vastgelegd. In principe kan worden gezegd dat overhangende takken in beginsel mogen, tenzij de bewoner dit niet toestaat. Om overlast te beperken werkt de gemeente met bepaalde grenzen, waarbij takken op een minimale afstand van 1,50 meter van gebouwen en/of op een minimale hoogte van 3,50 meter vanaf maaiveld boven particuliere tuinen mogen hangen. In situaties waarbij takken verdere van gebouwen af en hoger boven maaiveld hangen wordt er vanuit gegaan dat er geen overlast wordt veroorzaakt en zullen overhangende takken in beginsel geen reden zijn om extra maatregelen te treffen.

Mocht de eigenaar ondanks bovenstaande wel overlast ervaren dan dient de gemeente hiervan op de hoogte te worden gesteld om te kijken wat mogelijk is. Zoals eerder genoemd mag het weghalen van overhangende takken nooit zo ver gaan dat de boom achteruitgaat in conditie, mogelijk instabiel wordt en/of zijn natuurlijke verschijningsvorm verloren gaat.

Het regulier wegnemen van takken die zich binnen deze afstand bevinden wordt zoveel mogelijk meegenomen in het reguliere snoeiprogramma van de gemeente.

3.6 Bomen op erfgrenzen

Wettelijke kader

Als bomen op een erfgrrens staan, dus de erfgrrens tussen kadastrale percelen door de voet van de stam van bomen, heesters of heggen loopt, is er sprake van mandeligheid, een bijzonder soort mede-eigendom of gemeenschappelijk eigendom van de boom. Mandeligheid is geregeld in de artikelen 5:60 t/m 68 Burgerlijk Wetboek”.

Bomen op erfgrzen hoeven niet precies op het midden van de erfgrrens te staan, als de erfgrrens maar ergens door de stamvoet loopt. Mandeligheid, oftewel mede-eigendom, betekent dat geen der beide eigenaren iets aan dit gemeenschappelijk eigendom, bijvoorbeeld de heg, mag veranderen zonder de (uitdrukkelijke) toestemming van de ander. Ontbreekt deze toestemming dan moet de situatie zo blijven als hij is.

Ook bomen, die ooit geplant zijn in de grond van het ene perceel, maar waarvan de stam later over de erfgrrens heen is gegroeid, behoren gezamenlijk toe aan de eigenaren van de buurpercelen. Het spreekt voor zich dat mede-eigendom met zich meebrengt dat beide eigenaren, in het belang van de boom, heester of heg, het onderhoud zorgvuldig uitvoeren.

In de APV 2021 van de gemeente Groningen is de afstand tot de erfgrrens (als bedoeld onder artikel 5:42 Burgerlijk Wetboek vastgesteld op 0,50 meter voor bomen en op nihil voor heggen en heesters. Het is niet geoorloofd binnen bovengenoemde afstand bomen te hebben, tenzij de eigenaar daartoe schriftelijk toestemming heeft gegeven. Deze zogenaamde verboden zone geldt in beginsel niet voor “openbare” bomen. Is het met het wettelijke kader en de APVG nog steeds onduidelijk dan is het raadzaam deze situatie aan de gemeente te melden.

3.7 Lichtreductie of schaduwwerking

Wettelijke kader

“Vanuit het burgerlijk wetboek (Art 5:37) mag een eigenaar geen onrechtmatige hinder toebrengen aan eigenaren van andere erven door het onthouden van licht, lucht of verspreiden van rumoer of stank. Dit wordt echter in de gerechtelijke praktijk voor gemeentes niet snel erkend. Onrechtmatige hinder wordt vanuit jurisprudentie alleen toegewezen wanneer aantoonbaar is dat het onthouden van een fors aantal uren daglicht in woonvertrekken aan de orde is. Het gaat om daglicht en niet zonlicht. Bomen die zonlicht ontnemen in een tuin, geven geen onrechtmatig hinder”.

Bomen zorgen voor schaduw, de één vindt dit prettig vanwege de verkoeling terwijl een ander dit ervaart als overlast.

In de laatste jaren is het gebruik van zonnepanelen op daken van woningen enorm toegenomen. Het is mogelijk dat niet altijd goed wordt gekeken of houtopstanden de situatie minder geschikt maakt voor zonnepanelen. Bewoners zelf zijn verantwoordelijk voor de afweging of hun dak geschikt is voor het plaatsen van zonnepanelen. De gemeente Groningen stelt in beginsel de waarde van het behoud van de bomen boven een eventueel verlies in opbrengst van de zonnepanelen.

Vocht, mos en/of algengroei ten gevolge van te weinig daglicht is geen reden voor maatregelen.

Als er in overige gevallen sprake is van overlast door beperkte toetreding van daglicht zal de gemeente samen met de bewoner(s) indien mogelijk zoeken naar een oplossing. Ervan uitgaande dat redelijkerwijs een maximale inspanning voor wat betreft snoei gedaan is, kan het zijn dat er dusdanig extreme en onrechtmatige overlast is dat uiteindelijk het kappen van de boom aan de orde komt.

Hiervoor heeft de gemeente in de Beleidsregels APVG Behoud van Groen objectieve criteria opgenomen die de waarde van de houtopstand afwegen tegen de mate van een aantal overlastcriteria. Op basis van deze afweging kan besloten worden om een houtopstand te vellen.

Waarde	Score
Groenstructuur	
Houtopstand staat in basisgroenstructuur (inclusief SES) of heeft volgens het bestemmingsplan de bestemming 'tuin'	30
Houtopstand staat in nevangroenstructuur	15
Houtopstand staat niet in groenstructuur	0
Vervangbaarheid	
Onvervangbaar	10
Beperkt vervangbaar	5
Vervangbaar	0
Esthetische waarde (beeldbepalendheid)	
Goed zichtbaar vanaf openbare weg (>50%)	10
Deels zichtbaar vanaf openbare weg (20-50%)	5
Niet/nauwelijks zichtbaar vanaf openbare weg (<20%)	0
Monumentale c.q. cultuurhistorische waarde	
Monumentale of cultuurhistorische waardevolle houtopstand	30
Potentieel monumentale houtopstand	15
Niet waardevol	0
Zeldzaamheid	
Zeer zeldzaam volgens de Nederlandse dendrologie en/of voor de gemeente Groningen	15
Vrij zeldzaam volgens de Nederlandse dendrologie en/of voor de gemeente Groningen	10
Vrij algemeen volgens de Nederlandse dendrologie	5
Zeer algemeen volgens de Nederlandse dendrologie	0
Kwaliteit van de houtopstand	
Normaal (goed)	20
Verminderd (voldoende)	10
Sterk verminderd (matig)	5
Slecht	0

Overlast	Score
Afstand houtobject tot object	
Meer dan tien meter	0
Vijf tot tien meter	5
Twee tot vijf meter	10
Minder dan twee meter	20
Schaduw overlast	
Geen lichtoverlast	0
Standplaats t.o.v. object N, NO, O, ZO	10
Standplaats t.o.v. object Z, ZW, W, NW	20
Tijdsduur schaduw overlast	
Geen lichtoverlast	0
Seizoensgebonden	10
Gehele jaar	20
Aantal uren schaduw overlast per dag	
Minder dan twee uur	0
Vijf tot tien uur	10
Tien tot vijf uur	15
Meer dan tien uur	20
Grootte boomkruin	
Bedekking kroonprojectie < 10% van de tuin	0
Bedekking kroonprojectie 10 tot 50% van de tuin	10
Bedekking kroonprojectie > 50% van de tuin	15
Schade door boomwortels aan verharding, riolering en bouwwerken	
Schade niet te herstellen	20
Schade te herstellen	0

Bij de beoordeling van de eindwaarde worden de van toepassing zijnde punten verkregen vanuit de tabel waarde en de punten verkregen bij tabel overlast vergeleken. De uitkomst van de beoordeling van de verschillende aspecten van de belangenafweging vormt een basis voor het uiteindelijke oordeel of de vergunning zal worden verleend (al dan niet onder voorschriften) of zal worden geweigerd. Het formulier kan alvast worden ingevuld om een indicatie van de uitkomst te krijgen.

3.8 Gebrek aan uitzicht

Wettelijke kader

“Vanuit het burgerlijk wetboek (Art 5:37) mag een eigenaar geen onrechtmatige hinder toebrengen aan eigenaren van andere erven door het onthouden van licht, lucht of verspreiden van rumoer of stank. Dit wordt echter in de gerechtelijke praktijk voor gemeentes niet snel erkend. Onrechtmatige hinder wordt vanuit jurisprudentie alleen toegewezen wanneer aantoonbaar is dat het onthouden van een fors aantal uren daglicht in woonvertrekken aan de orde is. Het gaat om daglicht en niet zonlicht. Bomen die zonlicht ontnemen in een tuin, geven geen onrechtmatig hinder”.

Het gebrek aan uitzicht is meestal niet te objectiveren, omdat het een sterk persoonlijke ervaring is. De één waardeert een groene wand van ‘houtopstand’ terwijl de ander juist vrij uitzicht wil ervaren. In deze situaties zal gebrek aan uitzicht geen reden zijn om extra maatregelen te treffen.

Alleen als de verkeersveiligheid door verminderd uitzicht in het geding komt (bijvoorbeeld bij het in- en uitrijden van het erf direct op de openbare weg) zal de gemeente samen met de bewoner(s) zoeken naar een oplossing (gedacht kan worden aan het verwijderen van eventuele aanwezig stamschot en wortelopslag).

4 SOORTEN KLACHTEN (RISICO)

4.1 Afgestorven takken

Wettelijke kader

“De hoofdregel uit de rechtspraak inzake schade door bomen en takken is dat een boomeigenaar aansprakelijk is voor schade door bomen en takken wanneer hem onvoldoende zorgvuldigheid verweten of toegerekend kan worden. Dat betekent omgekeerd ook dat een boomeigenaar, die zijn bomen voldoende zorgvuldig heeft onderhouden en gecontroleerd, niet aansprakelijk is. Dus als een boomeigenaar voldoende zorgvuldig zijn bomen heeft onderhouden en gecontroleerd, is niemand voor de schade aansprakelijk te houden. De benadeelde zal dan zelf de schade moeten dragen”.

Het voorkomen van afgestorven takken is, vanwege lichtgebrek in de kroon, een natuurlijk terugkerend proces. Andere factoren die een boom negatief kunnen beïnvloeden en daardoor afgestorven takken tot gevolg kunnen hebben zijn wisselende en slechte groeiplaatsomstandigheden, schade aan de boom, soort specifieke ziekten en/of ouderdom.

Periodiek worden de gemeentelijke bomen gecontroleerd en onderhouden. Tijdens dit reguliere onderhoud worden naast de door de gemeente geconstateerde afwijkingen ook eventueel gemelde klachten, zoals aanwezig risicovol afgestorven hout, verwijderd. Risicovol afgestorven hout zijn afgestorven takken, die:

- een doorsnede van meer dan 4 centimeter en/of een lengte van meer dan 1 meter en;
- hangen boven gebieden waar redelijkerwijs mensen kunnen komen (zoals openbare wegen, particuliere tuinen, speelplaatsen, schoolpleinen, bermen, parkeerplaatsen, wandel- en/of fietspaden, gazon). Beplantingsvakken / houtopstanden vallen hier niet onder.

Meldingen van aanwezig risicovol afgestorven hout kunnen worden gedaan bij de gemeente. De gemeente beoordeelt de situatie en neemt hiervoor (indien nodig) extra maatregelen. Het eventueel wegnemen van afgestorven hout wordt zoveel mogelijk meegenomen in het reguliere snoeiprogramma van de gemeente.

4.2 Afgebroken hout

Wettelijke kader

“De hoofdregel uit de rechtspraak inzake schade door bomen en takken is dat een boomeigenaar aansprakelijk is voor schade door bomen en takken wanneer hem onvoldoende zorgvuldigheid verweten of toegerekend kan worden. Dat betekent omgekeerd ook dat een boomeigenaar, die zijn bomen voldoende zorgvuldig heeft onderhouden en gecontroleerd, niet aansprakelijk is. Dus als een boomeigenaar voldoende zorgvuldig zijn bomen heeft onderhouden en gecontroleerd, is niemand voor de schade aansprakelijk te houden. De benadeelde zal dan zelf de schade moeten dragen”.

Door weersomstandigheden zoals storm, sneeuw en ijzel kunnen takken deels uitbreken en mogelijk leiden tot onveilige situaties. Risicovolle takken, zijn takken die:

- een doorsnede van meer dan 4 centimeter en/of een lengte van meer dan 1 meter hebben en;
- hangen boven gebieden waar redelijkerwijs mensen kunnen komen (zoals openbare wegen, particuliere tuinen, speelplaatsen, schoolpleinen, bermen, parkeerplaatsen, wandel- en/of fietspaden, gazon). Beplantingsvakken / houtopstanden vallen hier niet onder.

Meldingen van aanwezig risicovol afgebroken hout kunnen worden gedaan bij de gemeente. De gemeente beoordeelt de situatie en neemt hiervoor (indien nodig) extra maatregelen. Het eventueel wegnemen van afgebroken hout wordt zoveel mogelijk meegenomen in het reguliere snoeiprogramma van de gemeente.

4.3 Afgestorven of zieke bomen

Wettelijke kader

“De hoofdregel uit de rechtspraak inzake schade door bomen en takken is dat een boomeigenaar aansprakelijk is voor schade door bomen en takken wanneer hem onvoldoende zorgvuldigheid verweten of toegerekend kan worden. Dat betekent omgekeerd ook dat een boomeigenaar, die zijn bomen voldoende zorgvuldig heeft onderhouden en gecontroleerd, niet aansprakelijk is. Dus als een boomeigenaar voldoende zorgvuldig zijn bomen heeft onderhouden en gecontroleerd, is niemand voor de schade aansprakelijk te houden. De benadeelde zal dan zelf de schade moeten dragen”.

Het afsterven van bomen kan mogelijk het gevolg zijn van schade, soort specifieke zaken, ouderdom en/of wisselende of slechte groeiplaatsomstandigheden.

Periodiek worden de gemeentelijke bomen gecontroleerd. Tijdens deze controle worden eventuele ‘gemelde’ afwijkingen, zoals afgestorven bomen, gerapporteerd (en indien noodzakelijk eerst veilig gesteld).

Op sommige locaties waar geen herplant is voorzien en/of met weinig risico op het ontstaan van schade en/of letsel voor de omgeving kan de gemeente er voor kiezen om de stam te laten staan (eco-boom). Afgestorven stammen zijn namelijk van waarde voor de biodiversiteit. Op andere plaatsen wordt gekozen om de boom in zijn geheel te verwijderen.

Meldingen van onveilige afgestorven bomen kunnen worden gedaan bij de gemeente. De gemeente beoordeelt de situatie en neemt hiervoor (indien nodig) extra maatregelen. Het eventueel wegnemen van afgestorven bomen wordt zoveel mogelijk meegenomen in het reguliere kapprogramma van de gemeente.

4.4 Scheve bomen

Wettelijke kader

“De hoofdregel uit de rechtspraak inzake schade door bomen en takken is dat een boomeigenaar aansprakelijk is voor schade door bomen en takken wanneer hem onvoldoende zorgvuldigheid verweten of toegerekend kan worden. Dat betekent omgekeerd ook dat een boomeigenaar, die zijn bomen voldoende zorgvuldig heeft onderhouden en gecontroleerd, niet aansprakelijk is. Dus als een boomeigenaar voldoende zorgvuldig zijn bomen heeft onderhouden en gecontroleerd, is niemand voor de schade aansprakelijk te houden. De benadeelde zal dan zelf de schade moeten dragen”.

Het scheef staan en/of groeien van bomen kan het gevolg zijn van lichtgebrek, te weinig bovengrondse groeiruimte, windbelasting en/of beschadigingen.

Bomen die scheef staan en/of groeien kunnen een onveilig gevoel geven en in uitzonderlijke gevallen een gevaar vormen. Met name zijn een (acute) toename van scheefstand en/of scheuren in de grond een signaal dat er een gevaar voor de omgeving is ontstaan. Meldingen hierover kunnen worden gedaan bij de gemeente. De gemeente beoordeelt de situatie en neemt hiervoor (indien nodig) maatregelen.

4.5 Schade door boomwortels

Wettelijke kader

“Naast het recht van artikel 5:44 BW om, na aanmaning, zelf takken te snoeien of wortels door te hakken, heeft de eigenaar van een erf ook de mogelijkheid om verwijdering van overhangende takken of doorgeschoten wortels bij de rechter te eisen. Hij hoeft namelijk niet zomaar te accepteren dat er een inbreuk wordt gemaakt op zijn eigendomsrecht. Overhangende takken en doorgeschoten wortels zijn zo’n inbreuk. Voordeel van zo’n procedure is dat de eigenaar van de boom op bevel van de rechter zelf de overhangende takken moet snoeien of de doorgeschoten wortels moet kappen. De buurman loopt dan niet het risico dat hij zelf de boom per ongeluk onherstelbaar zou beschadigen”.

Bomen hebben wortels nodig. Wortels zorgen voor stabiliteit, voedsel- en vochtopname. Voor een goede verankering heeft een boom genoeg ruimte nodig om zijn wortels te kunnen spreiden. Wanneer er te weinig ruimte is kunnen boomwortels schade veroorzaken.

Bij schade door boomwortels gaat het vaak om complexe situaties, omdat wortels relatief onzichtbaar en op de meest onverwachte plaatsen kunnen ingroeien. Een boomeigenaar kan niet overall controleren waar wortels ondergronds zouden kunnen gaan ingroeien. Schade kan in verschillende gradaties voorkomen. In sommige gevallen is de wortel te verwijderen, de schade te herstellen en/of kunnen preventieve maatregelen worden genomen. Van een perceel eigenaar mag worden verwacht dat deze zodanige zorg verricht dat er geen schade aan zijn eigendom plaatsvindt. Het eventueel weghalen van boomwortels mag geen schade veroorzaken en mag nooit zo ver gaan dat de boom achteruitgaat in conditie en/of mogelijk instabiel wordt.

De eventuele schade en mogelijk oplossing zal altijd middels een deskundigenrapport moeten worden aangetoond. In veel gevallen is het verwijderen van wortels en het herstellen van bijvoorbeeld de bestrating geen duurzame oplossing. Een structurelere oplossing heeft met name als doel de boom meer ruimte te geven, zoals het vergroten van de boomspiegel en/of het uitvoeren van een groeiplaatsverbetering. De oplossing is veelal maatwerk.

4.6 Klimop in bomen

Gemeente Groningen krijgt veel vragen over klimop in bomen. Klimop is niet gevaarlijk voor de boom. Het hecht zich vast op de boom, maar brengt geen schade toe aan de stam. Klimop heeft veel voordelen. Het is namelijk een verbazend goede luchtreiniger en doet dit op effectieve wijze. Het helpt tegen zonnebrand, voorkomt verdamping en is een goede slaap- en schuilplaats voor allerlei vogels. In klimop nestelen graag vogels zoals de heggemus, de merel, de winterkoning en de grauwe vliegenvanger. Soms bevinden zich zelfs vleermuizen in en achter de klimop. Bloeiende klimop trekt vlinders en andere op nectar beluste insecten aan, de bessen worden 's winters tot in het voorjaar door merels, spreeuwen en houtduiven gegeten.

Gezonde bomen lijden niet onder klimopbegroeiing. Echter als de boom andere gebreken krijgt, waardoor hij minder gaat groeien dan kan de klimop de kroon als het ware overnemen, waardoor de boom uiteindelijk afsterft en een risico voor de omgeving kan vormen. Nadeel voor de zorgplicht is dat de visuele boomcontrole vaak niet volledig kan worden gedaan, de stamvoet en stam is immers bedekt met de klimop. Als er geen vermoeden is van gebreken achter de klimop dan wordt, gezien het grote belang van klimop, gekozen voor behoud van de klimop.

BIJLAGE A BESLIS-SCHEMA BOOM OVERLAST

Eigenaar	Boom situatie	Soort klacht	Actie gemeente	Actie particulier
Gemeente	Vervuiling	Bladval Levende organismen op bomen Vruchten/zaden/bloesem/allergie	Geen extra actie gemeente (alleen regulier onderhoud), melding milieudienst Plaagdierenbestrijding, eventueel in extreme gevallen melding wijkbeheerder.	Particulier onderneemt eventueel actie op eigen terrein.
	Locatie	Lichtreductie of schaduwwerking	Afhankelijk van uitkomst overlast schema geen extra maatregelen anders dan regulier onderhoud, bij zonnepanelen geen maatregelen, in extreme gevallen melding wijkbeheerder.	Particuliere actie niet toegestaan.
		Gebrek aan uitzicht	Geen extra actie gemeente (alleen regulier onderhoud), eventueel alleen vanuit verkeersveiligheid melding wijkbeheerder.	Particuliere actie niet toegestaan.
	Conditie	Takken over erfgrenzen meer dan 1,5 meter tot gebouw en/of meer dan 3,5 meter boven tuin Afgestorven takken dunner dan 4 centimeter en/of korter dan 1 meter Afgestorven hout dunner dan 4 centimeter en/of korter dan 1 meter Afgestorven boom Scheve boom Klimop	Geen extra actie gemeente (alleen regulier onderhoud).	Particuliere actie niet toegestaan.
Overig	Onderhoud	Takken over erfgrenzen minder dan 1,5 meter tot gebouw en/of minder dan 3,5 meter boven tuin Afgestorven takken dikker dan 4 centimeter en/of langer dan 1 meter Afgestorven hout dikker dan 4 centimeter en/of langer dan 1 meter Afgestorven boom op onveilige locatie Scheve boom (toename scheefstand / scheuren in de grond) Schade door boomwortels	Actie gemeente afspraak bomendienst.	Particuliere actie niet toegestaan.
				Klager spreekt eigenaar aan.

BIJLAGE B NATIONALE OMBUDSMAN BOMENWIJZER

Klachten over bomen

Van wie is de boom?

Ga eerst het gesprek aan met de eigenaar van de boom. Probeer dit zo nodig met behulp van bemiddeling. Komt u er niet uit?

Juridisch Loket
tel 0900 8020 (25 ct/min)

Neem voor informatie over de juridische mogelijkheden contact op met het Juridisch Loket of een andere juridische dienstverlener.

Wat zijn de klachten?

Schade

Overlast

Neem bij deze of soortgelijke gevallen contact op met de gemeente

Wat mag u verwachten van de gemeente?

Bij voorkeur bekijkt de gemeente de situatie ter plaatse en bespreekt de opties met u. Hierbij wordt een zorgvuldige afweging gemaakt tussen de meerwaarde die de boom vervult op het vlak van natuur en milieu, gezondheid, welzijn en leefbaarheid in de gemeente en de mate van overlast die u van de boom ondervindt. Uitgangspunt daarbij is het bomenbeleid van uw gemeente.

Helder & duidelijk communiceren

Oplossingen aanbieden

Tijdig informeren

Als u niet tevreden bent over het handelen van de gemeente, dan kunt u een klacht neerleggen bij de gemeente.

Komt u er met de gemeente niet uit, neem dan contact op met de Nationale ombudsman.

Wat doet de Nationale ombudsman?

Bij klachten van burgers kijkt de Nationale ombudsman naar communicatie, informatieverstrekking, oplossingsgerichtheid en bejegening tussen de gemeente en de burger. De Nationale ombudsman kijkt niet naar het besluit om wel/niet te kappen of te snoeien.

nationale ombudsman